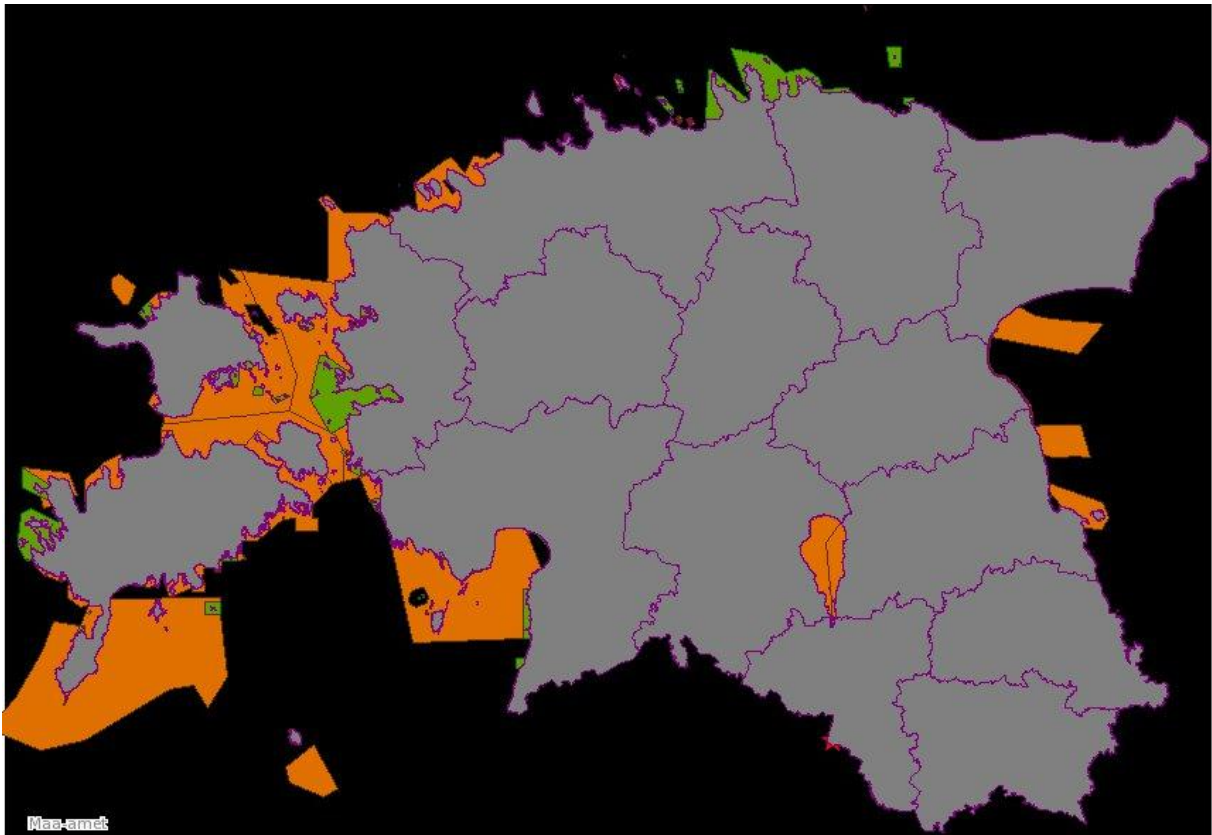

Merega seotud kaitsealad

Joonis 1 Kaitsealad (rohelised) ja hoiualad (kollased) Läänemeres, Võrtsjärvel ja Peipsi järvel (allikas: EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnateabe Keskus)

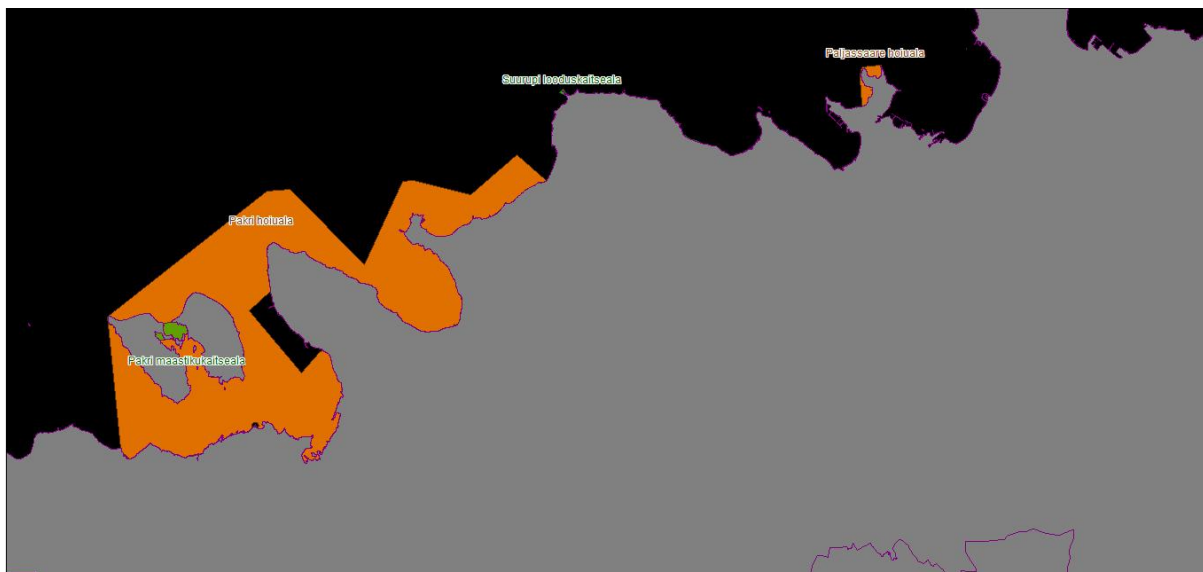
Mõisted¹:

Kaitseala - inimtegevusest puutumatuna hoitav või erinõuete kohaselt kasutatav ala, kus säilitatakse, kaitstakse, taastatakse, uuritakse või tutvustatakse loodust. **Kaitsealad on rahvuspargid, looduskaitsealad, maastikukaitsealad.**

Hoiuala - elupaikade ja kasvukohtade kaitseks määratud ala, mille säilimise tagamiseks hinnatakse kavandatavate tegevuste mõju ja keelatakse ala soodsat seisundit kahjustavad tegevused.

Soodne seisund - Loodusliku elupaiga seisund loetakse soodsaks, kui selle looduslik levila ja alad, mida elupaik oma levila piires hõlmab, on muutumatu suurusega või laienemas ja selle pikaajaliseks püsimiseks vajalik eriomane struktuur ja funktsioonid toimivad ning tõenäoliselt toimivad ka prognoosimisulatusse jäävas tulevikus ja elupaigale tüüpiliste liikide seisund on soodus. Liigi seisund loetakse soodsaks, kui selle asurkonna arvukus näitab, et liik säilib kaugemas tulevikus oma looduslike elupaikade või kasvukohtade elujõulise koostisosana, kui liigi looduslik levila ei kahane ning liigi asurkondade pikaajaliseks säilimiseks on praegu ja tõenäoliselt ka edaspidi olemas piisavalt suur elupaik.

¹ Looduskaitse seadus, § 3 ning § 4 lg 2 ja 3.

Joonis 2 Kaitsealad (rohelised) ja hoiualad (kollased) Soome lahe lääneosas (allikas: EELIS (Eesti Looduse Infosüsteem - Keskkonnaregister): Keskkonnateabe Keskus)

Valik tuntumaid merekaitsealaid²:

- Lahemaa rahvuspark (Harjumaa, Lääne-Virumaa) – maismaapindala 47414,3 ha ja merepindala 25090 ha
- Matsalu rahvuspark (Läänemaa) – maismaapindala 22429 ha ja merepindala 26178 ha
- Vilsandi rahvuspark (Saaremaa) – maismaapindala 7497 ha ja merepindala 16263 ha
- Hiiumaa laidude maastikukaitseala (Hiiumaa) – maismaapindala 527,6 ha ja merepindala 2135 ha
- Litemaa looduskaitseala (Pärnumaa) – maismaapindala 8745 ha ja merepindala 2495 ha

Valik suuremaid hoiualaid Läänemeres:

- Nõva-Osmussaare hoiuala (Harjumaa, Läänemaa)
- Hiiu madala hoiuala (Hiiumaa)
- Väinamere hoiuala (Hiiumaa, Läänemaa, Saaremaa, Pärnumaa)
- Kura kurgu hoiuala (Saaremaa)
- Pärnu lahe hoiuala (Pärnumaa)
- Gretagrundi hoiuala (Saaremaa)
- Pakri hoiuala (Harjumaa)

² Allikas: Keskkonnateabe Keskus <http://www.keskkonnainfo.ee/>

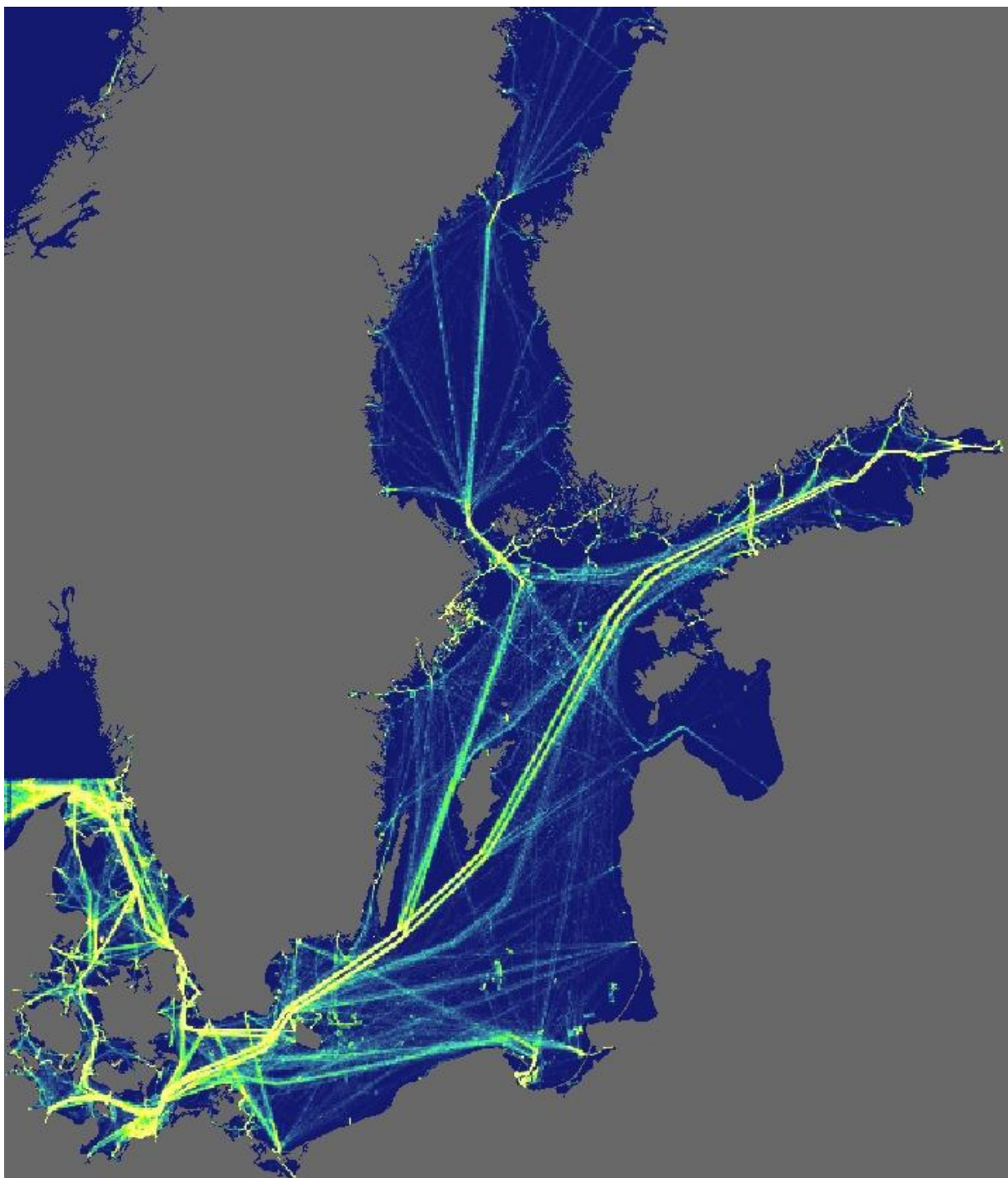
Keskkonnaamet merereostuse hädaolukordade lahendamisel

Keskkonnaamet koostab ulatusliku rannikureostuse hädaolukorra riskianalüüse³, milles on välja toodud ulatuslikku rannikureostust tekitada võivad ohud:

- 1. Rannikureostus merereostuse tagajärjel.** Suurima tõenäosusega võib rannikureostus olla merereostuse tagajärg, mis on põhjustatud naftatankeri õnnetusest või õnnetusest muu laevaga, mida soodustavad sesoonselt keerulised navigatsioonitingimused. Potentsiaalselt ohtlikud kohad laevade kokkupõrkeks ja sellest johtuva naftareostuse tekkeks nii navigatsiooni- kui ka muude vigade tõttu on laevateede ristumiskohad, mis asuvad Soome lahes, Liivi lahes ja Kura kurgus, kus põhilised liiklusvood ristuvad sadamatesse suunduvate või väljuvate liiklusvoogudega. Samas Soome lahes on rakendunud laevaliikluse korraldamise süsteemid (GOFREP, VTS), mille eesmärk on ära hoida mereõnnetusi ja sel moel vähendada keskkonnariske (tõstavad muuhulgas reostust tekitavatest ohtuolukordadest teavitamise operatiivsust). Laevad, kui tehnilised objektid võivad põhjustada reostuse liiksaks navigeerimisveale ka tehnilise õnnetuse ja *force majeure* tagajärjel. Selliseks hädaolukorraks saab esmajoones nimetada Kirde-Eesti rannikureostust 2006. aastal.
- 2. Laevaheitmete (sh pils- ja ballastvesi) vette laskmine.** Laevaheitmete vette laskmine on üks peamisi enamjaolt väikesemahulisi merereostusi tekitavatest ohtusid. Eriti tuleb seda tõdeda pils- ja ballastvee osas. Ballastvete peamine oht on seal sisalduvad võõrliigid, kuid vähemal määral võib ka ballastvetes sisalduda naftajääke. Enamasti suuremat rannikureostust see aga ei tekita. Juhtumeid on Eestis olnud, kuid rannikureostust neist tekkinud pole.
- 3. Sadama akvatooriumi piirest väljapoole leviv reostus.** Sadama pidaja vastutab sadama akvatooriumil reostuse ennetamise, avastamise ja likvideerimise eest. Kui sadama pidaja ei suuda reostusele piiri panna sadama akvatooriumil, võib see levida sealt välja. Täiendav riskirühm on sadamas töötavad naftakäitlusettevõtted. Eestis on olnud sadamates tekkinud naftareostusjuhtumeid, mis pole aga üle kasvanud rannikureostusjuhtumiteks.
- 4. Varjumispaikade piirkondadest pärinev reostus.** Varjumispaik on kas varjusadam (Muuga, Paldiski Lõunasadam ja Kunda) või ohutu mereala (varjumispaik) (Tagalahe suudmeala ja Sõrve poolsaare kaguosa), kus on võimalik anda abivajavale laevale (*Ship in need of assistance*) piisavat abi, et võimaldada laeval seejärel suunduda laevaremonditehasesse. Enamasti tähendab see, et kõrvaldatakse leke ja sooritatakse vajadusel lasti ja kütuse siirdeoperatsioonid. Varjumispaigad on valitud nõnda, et nad pakuksid laevadele maksimaalselt varju minimaalsete mõjudega keskkonnale, elanikele ja piirkonna majandustingimustele. Varjumispaikade valikul on hinnatud ära nende võimalik mõju ümbritsevale piirkonnale. Reostusleke varjuvalt laevalt on väga tõenäoline. Eestis senini sellist reostust esinenud pole.

---

³ Kinnitatud Keskkonnaameti peadirektori 29.03.2011 käskkirjaga nr 1-4.1/11/111.

Joonis 3 Laevaliikluse tihedus Läänemeresel ühe nädala jooksul 2008.a. (HELCOM⁴) [mida kollasem, seda tihedam]

---

⁴ Report on shipping accidents in the Baltic Sea area during 2009. HELCOM.
http://www.helcom.fi/stc/files/shipping/shipping_accidents_2009.pdf (16.02.2011)

Keskkonnaameti tegevuse alus:

- Ulatuslikust mere- või rannikureostusest põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaan (lühend: **HOLP**)⁵,
- Päästesündmusel osalevate riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutuste ning isikute koostöö kord⁶.

Mõisted⁷:

- **Merereostus** – nafta- või naftasaaduste reostus merel, mille tagajärjel kahjustub Läänemere merekeskkond ning majanduslikud tagajärjed on rasked ja pikaajalised. Merereostust käsitletakse ulatuslikuna ning ühtlasi hädaolukorrana alates 10 tonnist.
- **Rannikureostus** – nafta- või naftasaaduste reostus rannikul, mille likvideerimine on tehniliselt keeruline ning aega ja ressursi nõudev protsess, põhjustades selle tõttu olulise kahju looduskeskkonnale. Rannikureostust käsitletakse ulatuslikuna ning ühtlasi hädaolukorrana alates 5 tonnist.
- **Eluslooduse pääste** – reostuse poolt kannatada saanud loomade sealhulgas lindude reostunud piirkonnast päästmine ja rehabilitatsioon.
- **Keskkonna reostuseelse seisundi taastamine** – hõlmab reostuse likvideerimise järgseid esmaseid tegevusi, millega luuakse võimalused (ekstensiivsed) elupaiga ning liikide loomulikuks (looduslikuks) taastumiseks.
- **Jäätmekäitlus** (HOLPi mõistes) – reostuse likvideerimise käigus kogutud jäätmete, sh loomsete jäätmete vedu, töötlemine ja lõppkäitlus.

Keskkonnaameti ülesanded:

- korraldab eluslooduse päästmist rannikul,
- korraldab reostuse likvideerimise käigus rannikul tekkinud jäätmete, sh loomsete jäätmete üleandmise jäätmekäitlejale,
- osaleb vajadusel keskkonnakahju tuvastamisel,
- korraldab keskkonna eelneva seisundi taastamist, sealhulgas reostuse lõplikku likvideerimist ja järelkorjet rannikul,
- haldab ning vähemalt üks kord aastas uuendab eluslooduse päästmise ressursikataloogi ning ulatusliku rannikureostuse likvideerimise alast jäätmekäitluse ressursikataloogi, kus on ülevaade asjaomaste asutuste ja isikute tehnilistest ressursidest koos vastava koolituse saanud personali kontaktandemetega,
- nõustab oma pädevuse piires sündmuskohal päästeasutust hädaolukorra lahendamise küsimustes.

---

⁵ Vabariigi Valitsuse 04.08.2011.a korraldus nr 340.

⁶ Vabariigi Valitsuse 06.01.2011.a määrus nr 5.

⁷ Ulatuslikust mere- või rannikureostusest põhjustatud hädaolukorra lahendamise plaan.

Teet Koitjärv
Looduskaitse osakonna nõunik
Keskkonnaamet

Telefon: 612 8802

Mobiil: 5647 6301

E-kiri: teet.koitjarv@keskkonnaamet.ee

KESKKONNAAMET